Дзвони Лемківщини

№3 (39)
липень 2003 р.

Газета заснована у квітні 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

V Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури

м. Монастириськ, 21-22 червня 2003 р.

Іван КУРНИЦЬКИЙ – голова Тернопільської обласної державної адміністрації

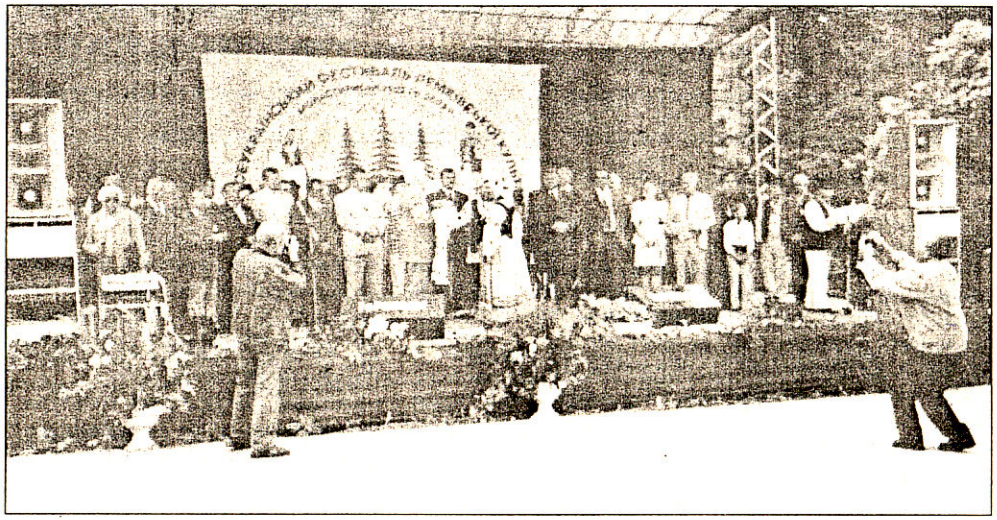

Урочисте відкриття Фестивалю

Олександр ВЕНГРИНОВИЧ – голова ВУТЛ і оргкомітету

Дорогі земляки! Шановні учасники П'ятого Всеукраїнського Фестивалю лемківської культури "Дзвони Лемківщини"!

Гори, Ватро!

V Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури, запланований на 7-8 червня, відбувся 21-22 червня 2003 р. в м. Монастириську (хрещено Бичово). Зміна термінів проведення була найбільш чисельною від попередніх.

На сцену запросили членів оргкомітету і гостей Фестивалю. Вперше у святі взяв участь голова Тернопільської обласної державної адміністрації Іван Курницький. На сцену піднялися ті, хто йшов у хід-параді, а також – голова Світової Федерації Українських Лемківських

Всечесні отці! Шановні гості! Дорогі краяни! Шановні учасники Фестивалю!

Щиросердечно вітаю Вас з великим святом – П'ятим Всеукраїнським Фестивалем лемківської культури "Дзвони Лемківщини". Наш

Дорогі земляки! Шановні учасники П'ятого Всеукраїнського Фестивалю лемківської культури "Дзвони Лемківщини"!

Нелегкі випробування в минулому столітті випали на долю українського народу. Трагічною вона стала і для лемківської спільноти. Надмірно важку дорогу пройшов ваш рід, але ви вистояли і об'єдналися знову.

Так сталося, що після депортації, понад 40 тисяч родин лемків знайшли свою другу домівку у нас на Тернопільщині. Хоча чимало загинуло у боротьбі за право жити на своїй землі. Низько вклонімося їм, їх світлій вічній пам'яті. Не легко і не просто вам було обживатися на нових місцях, але ви утвердили себе як умілі господарі, працьовиті люди. А найголовніше – ви зберегли свої традиції, мову і культуру. Ви чимало зробили для розбудови нашої області, особливо в царині науки, освіти, духовному відродженні. Велика вам за це дяка і шана!

Зважаючи на те, що історична батьківщина лемків розташована в Карпатах, але серце і душу ви зберегли у лоні Української Держави. Ми сьогодні єдині, спільно будуємо нашу незалежну Україну. Започаткований п'ять років тому в селі Гутисько на Бережанщині, лемківський фестиваль сьогодні переріс у Всеукраїнський. Лемківська Ватра – це не просто святкове дійство, це символ життєдайної енергії народу, його історичної пам'яті і нашої єдності. Своїм теплом і яскравим вогнем вона зігріває нині не лише лемків Тернопілля, а й тих, кого доля розкинула по далеких світах. Сьогодні сюди прибули лемки з Львівщини, Івано-Франківщини, Київщини, Закарпаття, Житомирщини та інших областей нашої України. Наш фестиваль – це ще одна нагода згуртуватися, об'єднатися навколо свого коріння. Дивлячись на святкове різноманіття, я вірю, що вже ніхто і ніколи не роз'єднає і не розділить нас. Бо ми єдині – ми великий український народ.

Щиро, від усієї душі я вітаю вас з відкриттям "Лемківської Ватри – 2003", зичу міцного здоров'я, добра, достатку вам і вашим родинам. Бажаю успіхів вашому фестивалю.

Слава людям сильної волі! Слава українському народу!

V Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури, запланований на 7-8 червня, відбувся 21-22 червня 2003 р. в м. Монастириську (урочище Бичова). Зміна термінів проведення Ватри викликана тим, що Тернопільська область саме звітувала у Палаці культури "Україна" в Києві. Багато організаторів, виконавців і мистецьких колективів були задіяні в звіті і не змогли б приїхати до Монастирська.

Свято почалося в місті. О 10.30 год. в супроводі духової оркестри відбувся хід-парад мистецьких колективів від Будинку культури до Лемківського музею. Колону очолювали Олександр Венгринович – голова ВУТЛ і оргкомітету, Володимир Загородній – начальник управління Державного Комітету України в справах національностей та міграції, Іван Панцьо – заступник голови Тернопільської облдержадміністрації, Валерій Сосницький – голова Монастириської райдержадміністрації, Роман Дудяк – міський голова Монастирська, Павло Сливка – начальник відділу облдержадміністрації. Вони поклали квіти до пам'ятника Т. Г. Шевченка в центрі міста. Потім оглянули експозицію Музею лемківської культури.

Погода сприяла святові: стояла сонячна, хоч і вітряна. На ватряному полі побільшало наметів, автомобілів і автобусів. Майданчик для танців перед сценою залито бетоном. Опорні конструкції закрили орнаментальні смуги. П'ята Ватра зібрала біля 5000 осіб, вона гостей Фестивалю. Вперше у святі взяв участь голова Тернопільської обласної державної адміністрації Іван Курницький. На сцену піднялися ті, хто йшов у хід-параді, а також – голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань проф. Іван Щерба, голова Монастириської районної ради Михайло Курило, Збаразької – Михайло Маценко, начальники управлінь облдержадміністрації Валерій Бачинський і Ярослав Баранець, заступники начальника обласного управління культури Михайло Ростоцький і Володимир Колінець, директор обласного науково-методичного центру Михайло Франків, депутат обласної ради від Монастирищини Людмила Мацко, заступники голови оргкомітету Ігор Дуда і Степан Криницький, староста фестивалю Михайло Тиханський, члени Колегії ВУТЛ і Президії СФУЛО Володимир Ардан, Андрій Лимич, Андрій Тавпаш, Юліян Френчко, Ярослав Швягла, Володимир Шуркало, голови міських організацій ВУТЛ – Любомир Блащак (Тернопіль) і Михайло Секела (Львів), голови міських об'єднань "Молода Лемківщина" Уляна Велюш (Тернопіль) і Віктор Солинко (Львів), голова Монастириської районної організації ВУТЛ Оксана Будна, отець-мітрат Анатолій Дуда, історик-лемкознавець Іван Красовський, лемківський діяч Петро Когут, голова Сяніцького відділення Об'єднання Українців Польщі Мар'ян Райтар,

(Продовження на стор. 2)

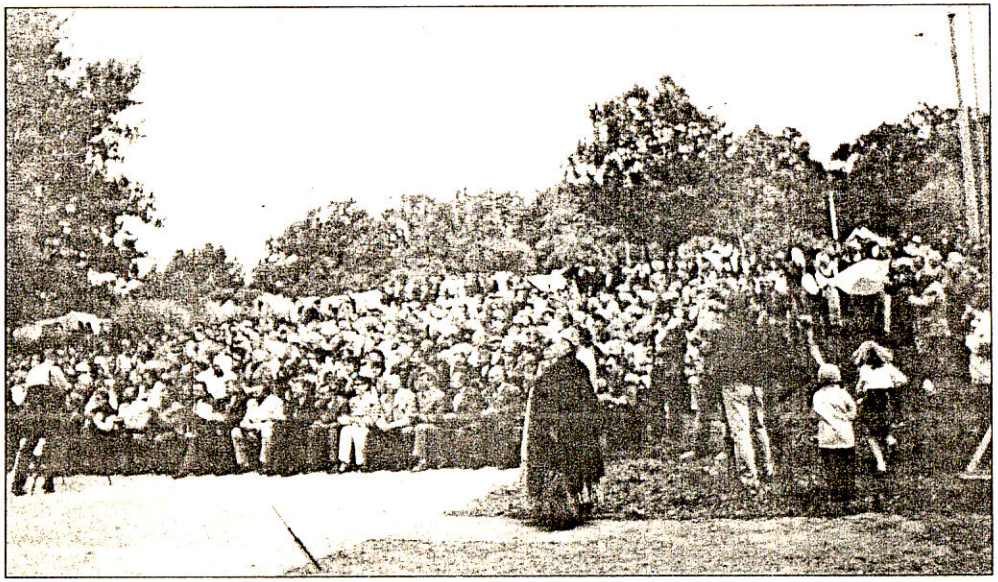

На ватряному полі

Фото Степана Бориславського.

краяни! Шановні учасники Фестивалю!

Щиросердечно вітаю Вас з великим святом – П'ятим Всеукраїнським Фестивалем лемківської культури "Дзвони Лемківщини". Наш фестиваль – це свято відродження самобутньої духовної і матеріальної культури лемків, яку по крихті ми збирали після депортації і комуністичної темряви. Тоді, коли було заборонено говорити про нашу ідентичність як лемків. Переселення – виселення – депортація в 17-18-му, а особливо у 20-му столітті поставили лемків на межу зникнення. Майбутнє нашої етнографічної групи українського народу залежить у першу чергу від нас самих. Чи поставить собі кожна сім'я, кожний краянин за мету відродження? Чи зуміємо ми згуртуватися навколо нашої мети? На часі вже створити умови для Державної програми відродження українського субетносу – лемків та їх культури.

Наш фестиваль – це свято незгасаючої любові до рідного краю, це повернення до скарбів, створених нашим народом, який мав тисячолітню історію і пов'язаний тісно через усі покоління. Фестиваль буде проходити протягом двох днів. У ньому візьмуть участь сотні учасників – мистецьких колективів і окремих виконавців з різних областей України, заслужені і народні артисти.

Як бачите, наш фестиваль цього року розбудувався, набув досвіду. В першу чергу, це заслуга Монастириської районної організації Всеукраїнського товариства "Лемківщина", її голови Оксани Будної, старости Ватри Михайла Тиханського, правління і всіх організаторів. "Боже, заплат Вам!" за велику і самовіддану працю.

Ми щиро дякуємо Тернопільській обласній державній адміністрації, її голові Івану Курницькому. Ми щиро дякуємо Державному Комітету в справах національностей та міграції, його голові Геннадію Москалю. Тут присутній представник Комітету – начальник управління депортації Володимир Загородній. Ми вдячні голові Тернопільської обласної ради Анатолію Жукінському, керівникам району Валерію Сосницькому і Михайлу Курилі, начальнику обласного управління культури Валерію Бачинському, депутатам обласної ради Ярославу Баранцю і Людмилі Мацко, які піклуються про нас.

Від щирого серця дякую нашим спонсорам...

Вітаю і дякую мистецьким колективам, їх керівникам за самовіддану працю на благо рідного краю.

Дозвольте мені від імені оргкомітету П'ятий Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури "Дзвони Лемківщини" оголосити відкритим!

V Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури

м. Монастириськ, 21-22 червня 2003 р.

Іван ЩЕРБА – професор, голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

Всечесны отці! Дорогы краяне!

Сьвітова Федерация Українских Лемківских Обєднань щыро витат вас на Пятім Всеукраїнским Фестивалю "Лемківска Ватра". Лемківски Ватри – то дороговкази до етнічного одродженя Лемківщыни. Дякувати Богу, тот фестиваль ма статус державного. Але то лем мала кропля на шальку терез і она нигде не годна переважыти тото море слез, котри виплакали лемки од часу депортациї. Шистдесят років мине скоро, тринадцет з них випадат на незалежну Україну. Але до того часу наша влада, Президент, не зробили нич для того, жеби одшкодувати нашы материальни і моральни збитки.

Дорогы краяне! Од часив Нерона на єдній з капличок Риму єст напис "Cvo vadis domine". Закликам вас прийти до Верховной Ради, до Адміністрациї Президента і тиж ся зьвідати: де они ідут, кед не принимают тот наш Закон про депортуваних.

Дорогы краяне, тернопільчане і монастири-

Володимир ЗАГОРОДНІЙ - начальник управління Державного Комітету України в справах національностей та міграції

Шановні учасники П'ятого Всеукраїнського Фестивалю!

Голова Державного Комітету в справах національностей та міграції Геннадій Геннадійович Москаль не зміг бути присутнім тут із-за поважних причин, тому він мені доручив зачитати його привітання до учасників Всеукраїнського Фестивалю. Що я зараз і виконаю:

"Учасникам та гостям П'ятого Всеукраїнського Фестивалю лемківської культури "Дзвони Лемківщини"!

Сердечно вітаю учасників та гостей П'ятого Всеукраїнського Фестивалю лемківської культури "Дзвони Лемківщини", який вже вкотре збирає носіїв лемківської культури, представлених професійними та аматорськими колективами, окремими виконавцями. Зберегти самобутню лемківську культуру, невід'ємну частину великої української культури, відродити традиції і звичаї, донести збережене до майбутніх поколінь, і не лише лемків, а всього

Валерій СОСНИЦЬКИЙ - голова Монастириської районної державної адміністрації

Всечесніші отці! Шановний Іване Івановичу! Шановні гості, запрошені! Дорогі краяни!

З часу становлення Держави Україна започатковано проведення фестивалів лемківської культури, які дають можливість зберегти пам'ять про лемків, відродити національну лемківську культуру.

Вперше фестиваль лемківської культури на теренах Монастирищини започатковано в 1991 році, в якому брали участь колективи художньої самодіяльності лемків із багатьох районів нашої та сусідніх областей, дружніх нам держав - Словаччини та Польщі. Сьогодні на цьому чудовому ватряному полі ми зібралися на П'ятий Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури "Дзвони Лемківщини". До нас на свято завітали знову багато знаних аматорських лемківських хорів, ансамблів, фольклорних гуртів, добре відомих, заслужених співаків і співа-

"Лемківщина", члени якого доклали чимало зусиль для відкриття в Монастириську Музею лемківської культури, заснували народний лемківський хор "Яворина", відомий не лише на теренах району, але й за його межами, у сусідній Польщі.

Шановні учасники свята! Ще раз вітаю усіх з відкриттям Фестивалю. Бажаю вам усім міцного здоров'я, щастя рясного, довголіття на століття, приємного, цікавого і змістовного відпочинку та спілкування між собою. Нинішня символічна Лемківська Ватра, яку запалять на монастирській землі, нехай яскраво і вічно палає, об'єднує людей в єдину і дружню сім'ю, єднає наші думки і серця. Нехай Господь щедро наділить усіх нас своєю благодаттю!

Дякую.

Гори, Ватро!

(Закінчення. Початок на стор. 1)

співачка Анна Чеберенчик.

Лемкині з місцевого хору "Яворина" піднесли О. Венгриновичу традиційний хліб-сіль. Голова оргкомітету звернувся до присутніх зі вступним словом і оголосив фестиваль відкритим.

Для підняття Державного прапора України були запрошені депутати місцевих рад – уродженці Лемківщини, їх діти і внуки. Серед них Іван Панцьо, Ярослав Ворона (Тернопіль), Степан Біскуп, Михайло Маценко (Збараж), Василь Ференц (Монастириськ). Прозвучав Державний гімн України.

Вперше на фестивалі піднято прапор Всеукраїнського товариства "Лемківщина" – 24-променеве сонце, елемент лемківської писанки, на голубому полотнищі (автор В. Ропецький). Це право було надано головам обласних організацій ВУТЛ Олександру Венгриновичу (Тернопіль), Степану Криницькому (Івано-Франківськ), Стеллі Мироненко (Київ), Андрію Лимичу (Рівне), головам районних і міських організацій, членам Колегії ВУТЛ і Президії СФУЛО.

Відтак з привітаннями виступили Іван Курницький, Валерій Сосницький, Володимир Загородній, який вручив Грамоти Державного Комітету України великій групі лемківських

Адміністрації Президента і тиж ся зьвідати: де они ідут, кед не принимают тот наш Закон про депортуваних.

Дорогы краяне, тернопільчане і монастирищане! Тота земля, на якій каждий другий є лемко, а кажда перша то є лемкиня, мала шанс провести в народни депутати пана голову Олександра Венгриновича. І напевно, якбы він быв в Верховній Раді, Закон про депортуваних быв бы прийнятий. А так мы і дале пишеме епістолярним способом листи, а їх влада не чує, прикриват-ся примітивними фразами: іщы не на часі. Або іщы глупше, як повідав наш екс-Президент: "Маємо те, що маємо", а влада мовчыт і надале. Мы повинни юж повісти своє слово і ся згуртувати. Але то буде заран. А гнеска мы маме великє сьвято, сьвято нашой лемківской пісьні, нашой лемківской душы і нашого фольклору.

Гнеска в Словаччыні Союз Русинів-Українців, нашы браты-лемки, тиж мают своє сьвято. Як і в минулім році, коли в тот самий час проходила Ватра в Гамериці, так і гнески наша земля сповита лемківском ватром. Я закликам вас, жебы вы так само згуртувано через місяц приїхали на нашу Батьківщыну, на наш лемківский край, підняли вгору рукы і зас гівкнули: який я щесливий, я зас на своїй батьківскій землі!

А гнеска бавиме-ся. Най щестит вам. Дякую.

ти самобутню лемківську культуру, невід'ємну частину великої української культури, відродити традиції і звичаї, донести збережене до майбутніх поколінь, і не лише лемків, а всього українського народу - ось мета і ціль сьогоднішнього фестивалю. Туга за втраченою Батьківщиною, рідними горами,джерелами води, на мій погляд, вичерпно передається словами поета Івана Головчака...

Незважаючи на обставини та кордони, велике бажання відродити історію, культуру, почувати себе рівними серед рівних, об'єднало вас у цьому благородному прагненні. Честь вам і хвала!

То ж нехай гучно звучить ваше слово, пісня, музика. Хай поєднуються наші думки і серця, бажання жити в мирі, злагоді, взаєморозумінні.

Щиро зичу учасникам та гостям П'ятого Всеукраїнського Фестивалю лемківської культури плідної праці, особистого щастя і міцного здоров'я!

З повагою - голова Державного Комітету України в справах національностей та міграції Геннадій Москаль".

Крім того, Геннадій Москаль доручив мені "За значний внесок у зміцненні міжетнічних відносин в Україні та за її межами, за активну участь у розбудові демократичного суспільства, за збереження лемківських звичаїв та традицій" нагородити групу учасників фестивалю Грамотами...

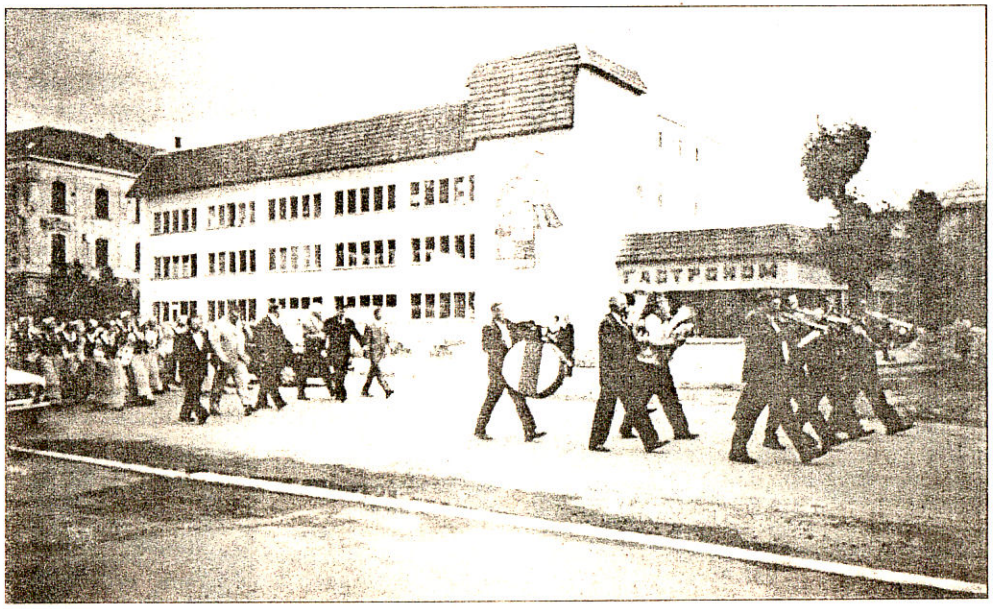

Хід-парад учасників Фестивалю і гостей

ни Лемківщини". До нас на свято завітали знову багато знаних аматорських лемківських хорів, ансамблів, фольклорних гуртів, добре відомих, заслужених співаків і співачок з багатьох областей України. На фестиваль з'їхалися не лише лемки, а й подоляни з різних куточків України та гості з ближнього та далекого зарубіжжя.

Дозвольте мені, особисто від себе, районної державної адміністрації, районної ради, усіх наших краян, щиросердечно вітати наших дорогих гостей на цьогорічному фестивалі. Наша вам усім шана, любов і повага.

Важко нині згадувати минуле, але хто не знає минулого, той не має майбутнього. З історії знаємо, як багато пережив на своєму віку багатостраждальний український народ, в тому числі - лемки. В силу історичної ситуації етнічна територія розселення лемків після Другої світової війни залишилась поділеною поміж трьома державами. Масова еміграція в пошуках кращої долі, насильне переселення із нажитих місць у 1944-46 роках та в ході операції "Вісла", було важким випробуванням для невеликого, але дружнього, волелюбного, гордого народу, який з благородною, багатою душею не втратив на крутих стежках життя любові до батьківських традицій та історії карпатського краю. Спільна праця, моє власне спілкування з цими людьми дають право заявити, що це чесні, добросовісні, працьовиті люди, які багато зробили і ще більше зроблять для зміцнення економічного, духовного і культурного життя нашого краю. Відрадним є те, що українці з Лемківщини влилися в єдину українську сім'ю і спільно працюють над дальшою розбудовою держави, ім'я якій - Україна. Колишні мешканці Західних Карпат вносять посильний вклад у розвиток народно-господарського комплексу, зміцнення економіки, дальшого розвитку демократії, зростання національної самосвідомості.

Приємним і корисним є те, що лемки в Україні зберігають і відроджують культуру, традиції предків, передають молодому поколінню відчуття краси і любові до рідної землі. Підтвердженням цього є активна діяльність районного товариства

Відтак з привітаннями виступили Іван Курницький, Валерій Сосницький, Володимир Загородній, який вручив Грамоти Державного Комітету України великій групі лемківських активістів, проф. Іван Щерба, співачка Анна Чеберенчик, Андрій Лимич.

Літературно-музичну композицію про тернисту долю Лемківщини зачитали ведучі Віра Зінченко (Монастириськ) і Василь Шкимба (Калуш), а відтворила на сцені місцева дитяча група. Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять тих краян, які не дожили до Ватри. Фестивальну ватру-вогнище під величну мелодію "Ой верше, мій верше" запалив Михайло Громосяк, одягнений у народному строї.

Перед концертом коротке вітання виголосив староста Ватри Михайло Тиханський. Дійство розпочав Монастириський народний хор "Яворина" (кер. В. Баран) урочистою лемківською піснею "Гори наші". У концертній програмі взяли участь біля 60 професійних та аматорських колективів і окремих виконавців. Відомі з Першої Ватри народні хори – "Лемковина" зі Львова (кер. М. Мельник), "Бескид" з Івано-Франківська (кер. П. Чоловський), "Студенка" з Калуша (кер. С. Петрущак).

Серед нових колективів виступали дитячий фольклорний ансамбль з Горличчини, Польща (кер. Е. Гойсак і В. Черненко), жіночі ансамблі "Дзвінкі голоси" з Тернополя (кер. Г. Рівна) і "Хоростківчанка" з Хоросткова (кер. В. Галак). Тернопільський гурт "Світозари" (кер. Ігор Ясенюк) знову вигравав на нічній забаві. Танцювали не лише юні, літні лемки також згадали молодість.

Недільний день розпочався із Служби Божої на сцені. Святу Літургію відправили отець-мітрат Анатолій з Монастирська та о. Сергій зі Львова, а також отець-декан Володимир і о. Олег з Монастириська, о. Ярослав з Івано-Франківська.

Від молитви перейшли до проблем актуальної політики. Віче на ватряному полі провели народний депутату України від Бучацького округу Іван Стойко, голова ВУТЛ Олександр Венгринович і голова Івано-Франківської обласної організації ВУТЛ доц. Степан Криницький. Віче прийняло звернення до Президента України. Концерт і конкурси продовжувалися до 18.00 год.

Свято завершив традиційний "ланцюг єднання" учасників. Озвучення фестивалю забезпечував обласний центр дозвілля "Тернцвіт" з Тернополя. Головний режисер фестивалю Василь Кармазин (Тернопіль). Два дні вів концертну програму і смішив краян дотепними жартами незамінний Василь Шкимба з Калуша.

До зустрічі на ватряному полі у наступному році!

(Інф. «ДЛ»).

Інтерв'ю на Лемківській Ватрі

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО МИНУЛЕ

На ватряному пагорбі я звернув увагу на немолоду людину з типовою, як для художника, зовнішністю: довге сиве волосся і вуса. Він підвісив до дерев на білих картонках свої сувеніри – мінірозписи на дереві з елементами макраме. Розмовляв ламаною українсько-російською мовою:

– Я з Молдови, з Кишинева. Федак Микола Миколайович. Народився в травні 1944 року у Вільхівцях біля Дуклі. Мама з Граб'я, а батько з Вільхівців. Закінчив Республіканське художньо-педагогічне училище імені Рєпіна в Кишиневі. Працював в Інституті етнографії Академії наук, Художньому фонді та журналі "Стелуца". Брав участь у зональних і республіканських виставках. Розробляю і виконую вітражі, розписи, сграффіто, проекти архітектури малих форм та інтер'єрів музеїв. Член Спілки художників Молдови.

І. Д.: – Як ви потрапили на Ватру?

– Як тільки я почув, що є Лемківська Ватра у Монастириську, ще минулого року, то я прагнув, щоб приїхати сюди...

І. Д.: – Відчуваєте ностальгію за Лемківщиною, за рідними місцями.

– Так. Я вперше довідався від Солинка Дмитра Івановича, що тут відбувається Ватра, і він запросив мене. Він реставрував церкву у Вільхівцях. Ми познайомилися через мою сестру, яка живе у Львові і дала мені його телефон. Він сказав, коли буде Ватра. У минулому році я вперше тут був, на Ватрі, приїхав з виставкою графіки. Деякі роботи були присвячені нашому переселенню.

І. Д.: – А що ви привезли цього разу?

– Цього разу я приїхав з роботами, які розповідають про життя і побут лемків. Дотримуюся етнографії та фольклору Лемківщини. Приїхав разом із дружиною Рітою Миколаївною – музейним дизайнером. Ми подарували Лемківському музею в Монастириську портрет Юліяна Тарновича.

Маю бажання щось зробити для Лемківщини і України. Щоб щось залишити і воно не пропало. Щоб ми його шанували. Не забуваймо про минуле життя і наші гори.

І. Д.: – Дякую, пане Миколо, за розмову і пам'ять про історичну Батьківщину. Нехай щастить вам у творчості.

Записав і світлив Ігор ДУДА.

ЛЕМКІВСЬКИЙ РІД ЛИМИЧІВ

15 червня 2003 року в с. Гарячківка на Вінниччині відбувалося феноменальне дійство відродження української національної свідомості, патріотизму, альтруїзму на грунті родової єдності. Таке трапляється сьогодні не часто.

А почалося воно на зорі самостійності нашої держави. Андрій Лимич працював лікарем в Іркутському інституті травматології і ортопедії в Росії. Одного разу прокинувся вранці і згадав дивний сон, що він літав над Карпатами, пив холодну джерельну воду, збирав лісові суниці. Замислився Андрій: якого він роду, звідки, чому живе на Далекому Сході Росії? Що означає його прізвище Лимич? Поїхав у батькове село на Вінниччину. Працював в архівах Кам'янця-Подільського, Вінниці, Львова, Києва, Перемишля. З'ясувалося, що рід бере свій початок у Карпатах, на Лемківщині. Це дало пояснення прізвища, яке люди його роду пишуть по-різному: Лемич, Лимич, Лімич.

У 18 столітті його пращури у пошуках кращої долі переселилися на родючі землі Поділля з карпатського села Лікоть на Лемківщині.

Андрій Лимич поставив собі за мету відшукати всіх Лимичів, які проживають в Україні. Цю титанічну і благородну працю виконав успішно, із честю.

У жовтні 2000 року він скликав у Рівному, куди переселився з Далекого Сходу, з'їзд свого Роду. На з'їзд приїхали біля 400 осіб з роду Лимичів із 17 областей України. Делегати затвердили Статут, печатку, герб, гімн. Ухвалили поставити символічний пам'ятник "Корінь Роду Лимичів" на місці неіснуючого села Лікоть. 1946-го року мешканців села депортували до різних областей України. А через село пройшов державний кордон між СРСР і Польщею.

На з'їзді переважна більшість людей зустрілась уперше,знаходили сестер, братів, вуйків, тіток. Були сльози радості і смутку. Вселилися оптимізм, надія, впевненість у завтрашньому дні: "Ми разом, ми об'єдналися".

Спливло три роки. Члени Всеукраїнського товариства "Лемківщина", Фундації дослідження Лемківщини у Львові, яких запросив голова Всеукраїнського "Фонду Роду Лимич" Андрій Лимич з'їхалися до с. Гарячківка Крижопільського району Вінницької області, щоб відсвяткувати 225-ліття переселення його прадідів до цього села і встановити тут символічний пам'ятний знак "Доля Роду Лимич".

7-особова делегація, в яку входили голова ВУТЛ Олександр Венгринович, члени Колегії Андрій Тавпаш, Ярослав Швягла, Ігор Дуда, Юліян Френчко, голова Пустомитівської організації Андрій Барна, доцент Національного університету "Львівська політехніка" Ірина Фаріон поїхали на свято.

За кілька годин доїжджаємо до невеличкої, тихої, порослої очеретом річки Збруч. Скільки століть вона ділила український народ між двома імперіями? Скільки сліз і горя принесла вона людям...

О 19-ій годині під'їжджаємо до Крижополя. На околиці міста нас зустрічали Андрій Лимич і голова Крижопільського Фонду Григорій Лимич. Наступного дня - свято Пресвятої Трійці - їдемо до Гарячківки. На майдані перед церквою встановлений пам'ятний знак "Доля Роду Лимичів". Після Богослужіння батюшки Василій і Андрій освятили його.

Пам'ятник - 5-метрова стела трикутної форми, подібна до прикордонного стовпа, що символізує однакову відстань між с. Лікоть, м.Рівне і с. Гарячківка. На фасадній стороні стовпа - п'ять журавлів летять у вирій від стилізованих Карпат.

З нагоди відкриття пам'ятника на майдані відбувся мітинг. Його відкрив Андрій Лимич. З вітальним словом до численної сільської громади і гостей звернувся Микола Подолян - голова Крижопільської райдержадміністрації. Від нашої делегації промовляли Олександр Венгринович і Андрій Тавпаш. Від делегації Києва виступали письменники Михайло Слабошпицький, Анатолій Дімаров, Леся Ткач з Австралії, Стелла Мирончeнко - голова Київської організації ВУТЛ, відповідальний секретар СФУЛО.

Подвижницька, патріотична праця Андрія Лимича, об'єднання людей навколо свого роду варті наслідування для інших родин України.

Панові Андрію Лимичу ми подарували на згадку про Лемківщину, різьблену львівським скульптором Андрієм Сухорським, фігуру лемка-вівчаря.

Ярослав ШВЯГЛА,
м. Львів.

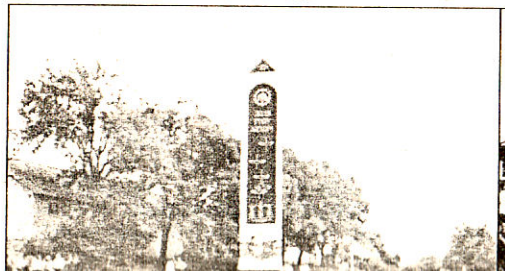

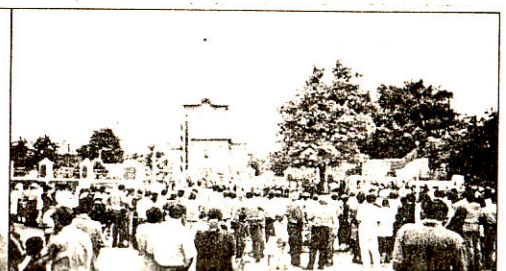

ПАЛОМНИЦЬКЕ ТУРНЕ

ПАЛОМНИЦЬКЕ ТУРНЕ

Паломницьке турне для впорядкування забутих, запущених і збезчещених святих місць вічного спокою наших предків по Сяноцькому повіті протягом 9-12 червня ц. р. провела група членів міського та обласного товариств "Лемківщина" під проводом отця-мітрата Анатолія Дуди. Власні бажання поїхати виявили Андрій Антонів, Марія Тройчак, Григорій Паньків, Віра Гринько, Марія Киселиця, Антоніна Попова, Фенна Фенканин, Ольга Пасєка, Михайло Фейда та Йосип Луперіба.

Турне почалося від с. Команча, де паломники відвідали церкву Покрови Пресв. Богородиці, зустрілися з отцями Романом родом з Прикарпаття та Андрієм - з Львівщини. Наступного ранку вся наша 11-особова група взяла участь у Святій Літургії. Того ж дня ми відвідали с. Ославиця, де впорядкували старий цвинтар: спиляли старі дерева, вирубали кущі, викосили трави. Отець Анатолій відправив панахиду на могилах дідів-прадідів і вояків УПА.

У с. Радожичі паломники побували в церкві св. Димитрія і капличці, де об'явилася Матінка Божа. З джерела на Даниній горі набрали цілющої води. Відвідали цвинтар, де колись голова Об'єднання Лемків Канади Іван Оленич встановив пам'ятник своїй родині.

Відтак поїхали в с. Великий Вислік, в якому народилася Феня Фенканин. Вона вперше потрапила у рідні краї, тут зустріла свій день народження і скупалася в річці Яселка. Ми заходили до церкви, де нас зустрів отець Христофор. Він показав нам музей на горищі храму. Там зберігаються старовинні святині - лемківські ікони та інша церковна атрибутика. Існує переказ, що у 15-му столітті, під час нападу кримських татар, тут переховувалися цигани. Їм об'явилася Матір Божа в образі циганки з малим Ісусом на руках. У храмі досі зберігається чудотворний образ Богородиці, який поміщений нетрадиційно - справа.

Третього дня ми побували в с. Мощанець, в якому народилася найстаріша лемкиня нашої групи Антоніна Попова з Гриндів. Їй минуло 80 років. Під час поїздки пані Антоніна зустріла подругу юності, з якою перебувала на примусових роботах у Німеччині під час війни.

Цього ж дня ми відвідали найвіддаленіше місце Сяноцького повіту - с. Яселко, вже під словацьким кордоном. Це моя Вітцівщина. Тут народилися і проживали мої батьки, діди-прадіди. Тут вони і поховані. Біля них два брати - Михайло і Федір. За допомогою щирої молитви і Божої ласки, я торкнулася серцем до їхніх душ і відчула незримо їхню присутність. Це місце зрошене кривавим потом моїх предків.

Лемківщина - то наш святий Єрусалим, який лемки мають відвідувати щорічно. Ми поновлюємо в собі незламну вдачу, вміння боротися за себе, за батьківську землю. Виросте нове покоління, котре не буде плакати в мовчанні, а дійово плекатиме лемківські традиції.

Не забуваючи звичаїв і обрядів своїх батьків, і ми не будемо забуті людьми і Богом.

Марія ТРОЙЧАК-ХОМИШАК,
м. Тернопіль.

Фото Григорія Паньківа.

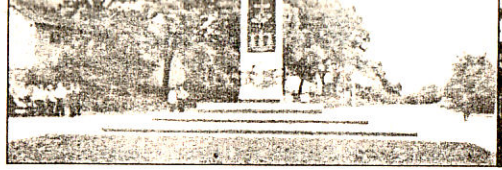

«Доля Роду Лимич»

На майдані коло церкви

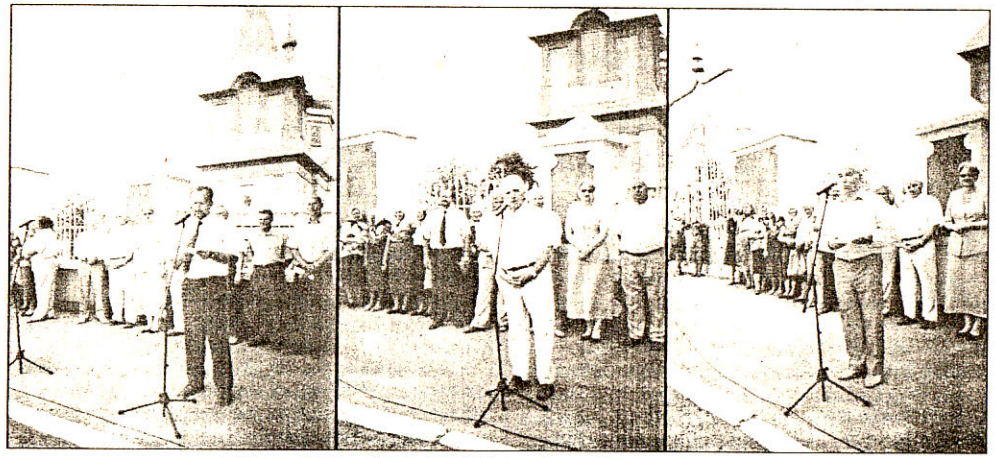

Виступають Андрій Лимич, Олександр Венгринович, Андрій Тавпаш

На згадку з М. Слабошпицьким (у центрі).

Гарячківка, 15.06.2003 р. *Фоторепортаж Ігоря Дуди*

Анна ЧЕБЕРЕНЧИК – співачка, м. Львів.

Слава Ісусу Христу!

Вы знате, я буду радила по-лемківски. Буду ся старала радити по-лемківски. Мі барз мило видіти ту вшытких вас. Барз мило, же вшытки лемки гуртуют-ся разом. Повідают, же на Україні є біда, може і біда, але як ся посмотрити на лемка, то не видно, правда? Бо лемки, на роботі, на лемківским фестивалі, де бы не были, все ся посьміхают. Того неє в Гамериці і Канаді, ци Австралії, як повідают. На лемків вартат лем ся посмотрити, бо сут барз добри і праві вшытки ся сьміют. Я бым хтіла вам жычыти щесьтя і здоровля. Най вшытким нам Пан-Біг помагат. Гуртуйме-ся, не нарикайме і дякуйме Богу за тото, же маме.

Іщы хтіла бым подякувати організаторям, котры ту такий гардий фестиваль зорганізували. Тым, хто фінансує і помагат. Вшытким вам красьні дякую. Буду для вас сьпівала гнеска.

Хцу передати сердечны витаня лемкам од мойой бабці. Бо моя бабця ма лемківскы корені. Тато ся вродив юж на Україні і я тіж. Але бабця є правдивом лемкиньом, стопроцентовом.

Дорогы мої, вшытким вам ся низко

Ватра запалена! Монастириськ, 21.06.2003 р. Зліва направо: Іван Фігель, Михайло Громосяк, Михайло Тиханський, Степан Криницький.

Юльчик

(Новела)

Юльчик, п'ятирічний хлопчик, дуже любив сусідського Михайлика. Вони були однолітками, а тому разом бавилися,ділилися немудрими саморобними іграшками, навіть спали разом. Бувало, просить Михайлик свого батька: "Няню, я піду спати з Юльчыком до його хыжы". "Но то ід", – дозволяє батько. А наступного разу, навпаки – Юльчик йде спати до Михайлика. Батьки-сусіди дуже тішилися з такої великої приязні своїх дітей. Та навесні Михайлик простудився і захворів. Дуже кашляв, гарячка мучила його кілька днів. Не врятували дитини: Михайлик помер.

Пройшло літо. Настала осінь. Господарі з поля позбирали і позвозили збіжжя до своїх комор. Жінки тріпають льон, хто вже до олійні ходить бити з насіння олію. Ґазди зорюють поле.

Пішов і Юльчиків батько підкладати своє поле, рано-вранці, ще з самого досвітку, адже осінні дні короткі. Взяв зі собою малого, бо відколи у сусіда сталася така страшна біда, то його хлопчика немовби підмінило – ні з ким не бавиться, тільки сам та й сам. А тому батько не спускав з нього очей.

знайти дитину. Як ніколи, в храмі було велелюдно, тривожно і напружено. Як ніколи, усі спільною молитвою однодумно волали про допомогу. А після Служби Божої братство з хоругвами, за ними – священик, хористи та парафіяни рушили до лісу. По дорозі весь час співали Богородичні пісні.

Перед лісом зупинилися. Священик знову з людьми став молитися, а тоді казав підніматися догори у ліс вздовж гірського потічка, бо тільки там він мав надію знайти хоч би якісь сліди. Від часу зникнення дитини доходив тиждень пізньої холодної осені.

Ліс був густий і неприступний. Туди не заходила людина. У такі хащі навіть великий звір не міг пробратися. Та люди вперто йшли за священиком, бо він мав тверду впевненість. Хтось вже знемагав і був зневірився, та глянувши на Юльчикову маму, знову дерся на гору.

Вийшли на невелику гірську поляну. Вона була так високо, що вирівнювалась якраз із сонцем, що заходило. А воно щедро залило її своїм останнім призахідним промінням. І тут враз усі остовпіли від побаченого. У потічку, що виблискував усіма барвами червоного осіннього сонця, бавився камінчиками... веселий Юльчик.

Від пережитого за цілий тиждень, і від побаченого, люди стали немовби заворожені.

З лемківского гумору

ПОСЬМІЙМЕ-СЯ КУСЦЬОК

Лем дай!

– Лемку, дам ти 5 злотих, лем не повідай "лем".
– Лем дай!

Ніт

Лемка принимают на фронті в партию. Він пише в заяві: "Кєд мня забют, то рахуйте комуністом. Кєд ніт, то ніт".

Мудрий лемко

Приходит хлоп домів і повідат жені:
– Пришов до нас новий деректор, такий ладний, добрий, мудрий.
– То певні буде лемко!

"Єще Польска не згнієнла"

– Сьвіт боїт-ся, жебы ся не злучыли Німці з Лемківщыном.
– А то чом?
– Бо пропаде Польща.

Мешкат

5-річний Артемко зьвідує-ся тата:
– Де ты жыєш?
– В Радоцині.
– А в Пустомитах што робиш?
– Мешкам.

Кым ся чуєш?

Молодята радят медже собом:
– Євко, як ты ся чуєш?
– Добрі ся чую.
– А ты, Ванцю, кым ся чуєш?

В корчмі

– Пане Мошку, вы мня обрахували на кєлішку палюнки!
– А пиво-сте брали?
– Не брав.
– Но то треба было взяти.

Старий і пінязі

– Як ти могла-с віддати-ся за такого старого?
– Кумо, коли берете пінязі до рук, то ся не питате, з якого сут року?

Не дримали

Муж пришов домів над раном пияний. Жена го сварит:

корені. Тато ся вродив юж на Україні і я тіж. Але бабця є правдивом лемкиньом, стопроцентовом.

Дорогы мої, вшытким вам ся низко кланям. І тримайме-ся купи!

Дякую.

Де бы лемко не быв

Слова М. Бурдяк. Музика Г. Курило.

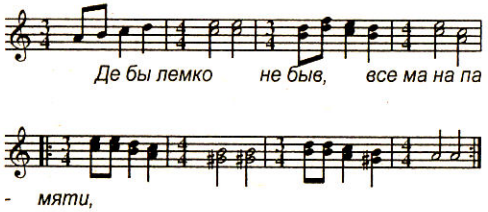

Де бы лемко не быв, все ма на памяти,
Же його Отчызна, то горы Карпаты. (2 р.)

То горы Карпаты і лісы буковы,
Потічкы шумливы і травы шовковы. (2 р.)

То чысте повітря, што пахне жывицьом,
Студенки по полях з цілющом водицьом. (2 р.)

А лемкы-трударе, здоровы, кмітливы,
Бо їх гартувала і спека, і зливы. (2 р.)

В серцях нашых лемків з дітинства самого
Горит вірна любов до краю рідного. (2 р.)

Як нас нашы мама малима купали,
То певно до воды чар-зьіля давали. (2 р.)

Чар-зьіля давали з гірскима соками,
Зато так тужыме за тима горами. (2 р.)

Красо Лемківщыни – чарівни Карпаты,
Вы нам такы милы, як отец і мати. (2 р.)

Без вітця-матери тяжко в сьвіті жыти,
Вас, любы Карпаты, не всилі забыти. (2 р.)

відколи у сусіда сталася така страшна біда, то його хлопчика немовби підмінило – ні з ким не бавиться, тільки сам та й сам. А тому батько не спускав з нього очей.

Поле було далеко від села, кілометрів за три. Та малим сільським дітям така дорога не страшна – бувало, по кілька разів у день вони долали ту відстань.

Оре батько ниву, Юльчик біжить за плугом, то в один кінець поля, то в другий.

Сонце піднялося в самий полудень. Пішли плугатарі – няньо з Юльчиком – до потічка обідати. Пустили коня, щоб напився води та попасся, а самі прилягли відпочити.

– Ты, Юльцю, юж не ход за мном, – каже батько до синочка, – я сам буду орав, ты сязмучыв, сід ту, коло потічка, бав-ся собі, тилько никде не одход, бо ж в лісі вовки, ты знаш.

– Добрі, няню, – каже чемно Юльчик.

І пішов спокійно батько до своєї роботи, а дитина лишилася на тому місці, де полуднували.

До самого смерку орав, бо хотів докінчити. Вже як стало темніти, повернувся за Юльчиком. Дитини не було. Став кричати, кликати – ніхто не відзивався. Лише темний ліс муром стояв перед його очима, і лиш вузький срібний гірський потічок віддавав холодом від блиску місяця. Кинувся на сусідське поле...

– Юльцю! Юльцю! – кричав у розпачі. У відповідь – німа холодна темінь.

– Дітина, певні, пішла домів, – майнула обнадійлива думка.

Та вдома хлопчика не було.

– Де Юльчык? – зблідла мати, – і розпачливий крик розірвав холодну осінню ніч над Волівцем.

Все село з тривогою чекало досвітку, щоб йти шукати у лісі малого. Та пошуки дитини першого дня були безуспішні. І на другий день ніхто в селі нічого не робив. Усі, хто тільки міг, йшов до лісу. Не ходив на пошуки Юльчика тільки один чоловік – священик. Він, як вчув, що пропала дитина, – впав на коліна і щиро благав у молитві: "Господи! Одверни кару од мойой пастви! Господи! Не дай пропасти невинній душі! Господи! Схорон невиннятко од хижых зьвірів! Господи! Як тілько миліст Твоя – поратуй!"

А в неділю заповів священик усім до одного зійтися до церкви на Службу Божу за те, щоби

осіннього сонця, бавився камінчиками... веселий Юльчик.

Від пережитого за цілий тиждень, і від побаченого, люди стали немовби заворожені. Кожен розумів, що тут діється незвичайне.

До хлопчика підійшов священик.

– Што ты ту робиш, Юльчыку, – запитав лагідно.

– Бавлю-ся.

– З кым ты ту бавиш-ся, Юльцю?

– Я з Михайликом бавлю-ся!

– З якым Михайликом?

– З моїм сусідом, вы што, панотче, мого Михайлика не знате? – Вы ж го ховали.

– Так, Юльцю, Михайлик гмер.

– Ні, не гмер Михайлик, – вы го поховали, але він не гмер. Він жывий, він ту,зо мном, – вы што, його не видите?

– Под, дітино, підеме домів, до мами, до няня, под, маленький!

– Ні, не піду я домів, – опиралася дитина. – Я не лишу Михайлика.

– А што ты їсти будеш?

– Мі Михайлик приносит сунички, тепле молочко, я не голодний! Я сплю з Михайликом під великом теплом перином, так, як дома! Мі добрі ту! Я нигде не піду!

Священик взяв дитину на руки і поніс до занімілого батька.

Наступної неділі священик відправляв подячний молебен за порятунок і здоров'я Юльчика.

***

Чи не сто років минуло від того часу.

Пам'ятають лемки усі страхіття, які довелось їм пережити на своєму віку: і страшну депортацію, і акцію "Вісла", і поневіряння по світу. і голод. Але пам'ятають і ту дивну для нас історію. А чи дивну? Може, просто ми, люди, є обмежені у своєму світопізнанні?

В чомусь тут є правда.

Це не вигадка і не легенда,– це правдивісінька життєва історія, яку розповіла мені уродженка Свіржови Руської Анна Щерба (1927 р. н.). Сталась ця подія у сусідньому селі Волівці звідки родом її батько, який приходився близьким родичем того господаря, про чийого синочка була розповідь.

Марія ГОРБАЛЬ,
м. Львів.

Не дримали

Муж пришов домів над раном пияний. Жена го сварит:

– Де-с быв так довго? Цылу ніч лем ани не задримала.

– А ты думаш, же я дримав?

Корова і выгляд

Научытелька пытат-ся на уроці:

– Хто зна, як выглядат корова?

Вшытки сідят тихо, а Ванцьо повідат:

– Юж корова не выглядат, бо няньо забив выгляд до стайні.

Нич не роблю

– Мав єм три корови.Вшытки-м продав. Не мам жадной.

– А то чом?

– Тепер сіджу і нич не роблю.

Зубы

Бабы си бесідуют:

– Але мня болят зубы!

– А мня ніт. Як зме ся поженили, то мі муж вшытки повибивав. З того часу мам спокій.

Хто як подумав

По улици іде дівка. Єй обзерают парибки.

– Але крас. Є на што ся призрити.

– Ты про што?

– Ма барз ладну спідничку.

Раз!

– Я ся зо женом не вадив през ціле жытя.

– То чом?

– Як їхали зме по шлюбі, то кін споткнув-ся. Я повів: "Раз!" Спіткнув-ся другий раз і я повів: "Два!" На третій – застрілив.

Жена скричала:

– Што-с, гуптаку, наробив!

– Я повів: "Раз!"

(Вшытки лемківски оповідки были записани по дорозі зо Львова до Зиндранови 28 червця 2003 р., за што красьні дякую товариству. І. Д.)

"Дзвони Лемківщини" -

часопис Всеукраїнського Товариства "Лемківщина"

Наша адреса:

46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21.

Реєстраційне свідоцтво ТР 145

Замовлення № 24. Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
ПВК "Збруч", м.Тернопіль, вул. Живова, 11

Редактор Ігор ДУДА

Редакційна колегія:

Парасковія ТРАЧ - відповідальний секретар, *Олександр ВЕНГРИНОВИЧ* (Тернопіль), *Микола ГОРБАЛЬ* (Київ), *Степан КРИНИЦЬКИЙ* (Івано-Франківськ), *Володимир РОПЕЦЬКИЙ, Ярослав ШВЯГЛА* (Львів).

Комп'ютерний набір і верстка - *Тарас ВАШКІВ*.

Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

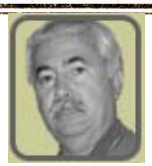

www.lemko.org
2010.07.23 14:56:01
+03'00'